

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Dato: 08.04.2024

Vår ref: 24/01154-2

Deres ref:

Forskrift om tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg - Agder og Telemark Biskop - høringsvar

Vi viser til høringsbrev av 21. februar 2024 fra Barne- og familiedepartementet. Biskopen i Agder og Telemark er glad for at OVF midlene gjennom bevaringsprogrammet kommer kirkene til gode og er tilfreds med at man nå nærmer seg at dette kan settes ut i livet.

Vi har vært i dialog med kirkerådet under prosessen med vår uttalelse

Overordnede kommentarer

1. Bevaringsprogrammet bør gjennom forskriftens formålsbeskrivelse være tydelig på den egenart kirken har som kirkelig bygg for gudstjeneste og kirkelige handlinger. Selv om bevaringsprogrammet er begrenset til «kirkebygg med kulturhistorisk høy verdi», listeførte og fredede kirkebygg, er det kirkens historie og fortsatt bruk som gudstjenestested som gir det sin unike verdi, også som kulturminne.
2. Biskopen har gjennom dagens regelverk i dag tilsyn med kirkebygg godkjent etter § 19 i Kirkeordning for Den norske kirke. Biskopen har også tilsynet for den kirkelige virksomhet. Det bør gjenspeiles i forhold til godkjenning og i forhold til verdisetting av kirkene når de skal velges ut. (jfr f.eks. § 4-3) I saksbehandlingen er det derfor viktig at biskopen som tilsyn, kommer tidlig inn i saksbehandlingen, både når det gjelder utvalg av kirker og i behandlingen av de konkrete sakene trekkes tidlig inn i prosessen. Dette fordrer igjen at ressursene i de enkelte ledd styrkes i tilstrekkelig grad i tråd med økt antall saker. Dette gjelder også biskopens saksbehandling.
3. Tilskudd til formidling må gjenspeile kirkens primære bruk. (jfr § 2-4) Det er bra at man stiller krav til kunnskapsformidling tilknyttet prosjektene. Det er viktig at den primære bruken av kirkene til gudstjenester og kirkelige handlinger ikke nedtones som gode rammer for en slik kunnskapsformidling. Kirkens bruk er også en viktig faktor for kirkens fortsatte vern slik det også fremgår under Samfunnsmål i *Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifull kirkebygg* og kapittel 2:

«De kulturhistoriske verdifulle kirkebyggene bevares og tas i bruk av menighetene, lokalsamfunnene og felleskapet på en bærekraftig måte. Kirkebyggene med deres interiør og omgivelser verdsettes som kilder til tro

og fellesskapet på en bærekraftig måte. Kirkebyggene med deres interiør og omgivelser verdsettes som kilder til tro og kunnskap, og er grunnlag for opplevelse, engasjement og innsikt i Norges kulturhistorie.»
(2.2.1. Samfunns mål i strategidokument)

4. Det må være tydelig hvem som er kirkens eiere. I de fleste tilfeller vil dette være soknene.
5. Biskopen støtter kirkerådets generelle kommentar om at forskriften på flere områder er for detaljert. Dette gjør på enkelte punkt forskriften upresis og gjør at ønskede endringer på mer detaljert nivå som følge av erfaringer og kunnskap, blir unødvendig byråkratisk.

Biskopens kommentarer til de enkelte punkter

§ 1-3 Det bør legges opp til at inventar som står i ikke listeførte kirker men som har sin opprinnelse fra tidligere kirker (som ville vært fredet eller listeført) kan omfattes.

§ 2-2 Forskriften bør gi rom for å gi støtte til merkostnader knyttet til investering i enøktiltak som bedre ivaretar kirkens kulturminneverdi enn rimeligere løsninger.

Til § 2-5 Forskriften bør ha en forankring i kirkens egen kulturarvstrategi. Teksten i punkt b. virker noe forvirrende i forhold til hvem som er eiere. Menigheter er som oftest eiere av kirken.

Vi viser til kirkerådets innspill om at forskriften må gi rom for justeringer bygd på de erfaringer man gjør de første årene. Vi støtter også derfor at Kap 3 om søknadsprosess flyttes over i retningslinjer eller rundskriv. Her bør også biskopens rolle klargjøres, slik at tilsynsfunksjonen kobles inn tidlig i prosessen.

Tilskuddenes størrelse §4-4

Vi støtter kirkerådets innspill både med hensyn til hvordan tilmålingen kan gi feil insitament dersom store utgifter ut fra en prosentvis fordelingsnøkkel fører til større støtte målt ut fra kostnad. Et spleiselag på 50/50 eventuelt 60/40 vil gi andre signaler. Vi er enige i kirkerådets bekymringer knyttet til en ren prosentvis fordeling knyttet til prosjektenes størrelsesorden. Dette kan fort føre til en liten effektiv utnyttelse av nasjonale midler der de største og mest ressurssterke kommunene får mest, mens kulturminner i mindre kommuner fortsatt blir «taperne». Kirkens verdi som kulturminner og trosminner er ikke nødvendigvis proporsjonal med kommunens håndteringsevne.

Samtidig ser vi at enkelte kommuner vil ha problemer selv med en 60/40 fordeling. Det kan dreie seg om reparasjoner som blir uforholdsmessig store grunnet uvanlig kostbart arbeid (håndarbeid/spesielle teknikker) som må til for å ivareta autentisitet og videreføring av håndverkskunnskap. Likedan med kommuner med stort antall bygg og små inntekter. Med tanke på at arbeidet utøves for fellesskapet som en måte å ivareta vår felles nasjonale kulturarv, mer enn det handler om brukerens «nytte» av bygget kan det være fornuftig at forskriften gir rom for å dekke inn en større andel i enkelttilfeller.

Det er viktig at forskriften ikke stenger for å justere tilskuddssatsene ut fra erfaringer. Vi deler frykten for de uheldige insitamentene det vil kunne gi dersom prosjekter skal få en større andel støtte dersom dette kun er basert på prosjektet total kostnad.

Programmets første fase

Det kan være mulig å begynne å yte midler til igangsatte enkelte prosjekter allerede 2024. Likedan prosjektering der kommunen er klar for å forplikte seg for prosjekter, men vi mener i likhet med kirkerådet at det er uklokt med en rask opptrapping. Det er behov for å få

gjennom godkjenningssaker, kjøre anbud, skaffe til veie spesialkompetanse og riktige materialer. Vi er redd et slikt løp vil være både prisdrivende og kan sette kvaliteten i prosjektene i fare. Vi kan heller ikke se ut fra strategidokumentet at det er foreløpig er lagt tilstrekkelig grunnlag i oppgradering av kapasitet i nødvendige godkjenningsorganer.

Til § 4-3 første ledd

Vi støtter kirkerådets innspill og forslag til endring. Kirkekontrollene har varierende kvalitet. Nøyaktig kunnskap vil ofte kreve mer kostnadskreven gjennomgang, både med hensyn til byggfaglig kompetanse og såkalt «destruktive» og derfor søknadspliktige, inngrep. Forprosjektene vil derfor ofte være en del av det kunnskapsgivende materiell i forhold til byggets tilstand.

Vi viser for øvrig til kirkerådets uttalelse og støtter de hovedpunkt og enkeltpunkt som er kommentert der.

Med vennlig hilsen

Stein Reinertsen
Biskop

Geir Myre
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Barne- og familiedepartementet

Postboks 8036 Dep 0030 Oslo